

ΥΠΑΡΧΕΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΤΟ ΔΙΛΗΜΜΑ: ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ἢ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ (*)

Υπό κ. ΚΩΣΤΑ ΣΤΡ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ

Εἰς τὸν κ. Κώσταν Δ. Γεωργούλην

Ἰσχυρίζομεθα σήμερα, ὅτι τὸ βασικὸν δίλημμα τῆς ἐποχῆς μας εἶναι «περισσότερος ἄρτος δι' ὅλους» ἢ «περισσότερα ἐλευθερία διὰ μερικοῦς». Δὲν ζητοῦμεν πλέον «τὴν ἐλευθερίαν ἢ τὸν θάνατον», ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐκλέξωμεν μεταξὺ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπὸ τὴν ἔννοιαν, ὅτι μόνον ἡ κατάργησις τῶν «βασικῶν» ἐλευθεριῶν θὰ καταστήσῃ δυνατὴν τὴν ἄνοδον τῆς «κοινωνικῆς δικαιοσύνης», ἣτις θὰ συνεπιφέρῃ εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον τὴν «πραγματικὴν» ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀνθρώπου.

Αὐτὰ τὰ θλιβερὰ σοφίσματα εἶναι τοσοῦτον περισσότερον ἀποκαρδιωτικά, καθόσον προβάλλονται ὑπὸ ἐκείνων ἀκριβῶς τοὺς ὁποίους ἡ κατάργησις τῶν λεγομένων βασικῶν ἐλευθεριῶν ἐκθέτει αὐτομάτως εἰς πραγματικὰ θανάσιμον κίνδυνον: τοὺς πνευματικούς ἀνθρώπους.

Οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι καὶ ἡ ἐλευθερία

Πράγματι, παρῆλθεν ὁ χρόνος ὅτε οἱ δικτάτορες ἐκυβέρνων διὰ μόνης τῆς δυνάμεως τῶν ὄπλων. Σήμερον δὲν ἀρκεῖ πλέον ἓν καλὸν δίκτυον μυστικῶν πρακτόρων καὶ πιεστικῶν δικαστήρια. Διὰ νὰ καταστοῦν αἱ μᾶζαι ὄριμοι διὰ τὴν δουλείαν πρέπει νὰ μεταβάλωμεν τὴν νοοτροπίαν των, νὰ τὰς ἐξαναγκάσωμεν νὰ προσχωρήσουν ἀνεπιφυλάκτως εἰς τὴν ἰδεολογίαν τῶν κυρίων των. Συνεπῶς, μία πολιτικὴ, ἣτις δὲν ἀνέχεται πλέον ἀντιπολίτευσιν οὔτε περιθώρια ἀνεξαρτησίας διὰ τὸ ἄτομον, ἀπαιτεῖ μίαν ἰδεολογίαν, ἣτις θὰ παράσχη εἰς τὴν ἐκλεκτὴν ἄρχουσαν τάξιν τὴν βεβαιότητα τῆς ἀληθείας καὶ τὴν ἀπαλλάξῃ τῆς ἠθικῆς. Εἰς τοῦτο ὀφείλεται ἡ σπουδαιότης τῆς προπαγάνδας, ἣτις δεσμεύει ὀλόκληρον τὸν ἄνθρωπον καὶ ἣτις καταλήγει εἰς μίαν μεθοδικὴν ὀργάνωσιν ψευδῶν καὶ ἀναληθειῶν ἐπιμελῶς ἐκλεγομένων ἵνα καταστοῦν ἀποτελεσματικά.

Συνεπῶς, καὶ ἐὰν ἀκόμη ὀφείλεται εἰς τὰ πλέον εὐγενῆ κίνητρα, ἡ ὑποταγὴ τοῦ διανοουμένου εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν συνεπιφέρει ἀναγκαιῶς μίαν παραίτησιν ἀπὸ τοῦ ἑαυτοῦ του ἀσυγκρίτως μεγαλυτέραν ἀπὸ τὴν θυσίαν,

(*) Κατὰ μετάφρασιν ἄρθρου ὑπὸ τὸν τίτλον «Un faux dilemme: Liberté ou justice». Τὸ ἄρθρον μετεφράσθη καὶ εἰς τὴν ἀγγλικὴν ὑπὸ τοῦ κ. Παν. Κ. ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Forum Way» κατὰ παράκλησιν τοῦ «Κέντρου Κοινωνικῶν Σπουδῶν».

ἤτις ζητεῖται ἀπὸ τὰς ἄλλας κοινωνικὰς ομάδας ἢ τάξεις. Ὁ ἐργάτης ὁ ὑποταγμένος εἰς τὸ πανίσχυρον κράτος δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐμπήξῃ ἐν καρφίον ἀπὸ τὴν κεφαλὴν μᾶλλον παρὰ ἀπὸ τὴν αἰχμὴν. Ὁ χωρικός ἐνσωματωμένος εἰς τὰς ψευδο-συλλογικὰς ὀργανώσεις δὲν εἶναι ἀναγκασμένος νὰ χειρισθῇ τὸ ἄροτρον πρὸς τὴν ἀντίθετον κατεύθυνσιν.

Ἐν τούτοις καταλήγομεν εἰς ἀπολύτως ἀναλόγους παραλογισμοὺς ὅταν ζητοῦμεν ἀπὸ τὸν συγγραφέα νὰ παραιτηθῇ τῆς ἐλευθέρως ἐρεύνης, νὰ ὑποκριθῇ ὅτι πιστεύει εἰς μίαν οἰανδήποτε γνώμην καὶ νὰ πλέξῃ τὸν ὕμνον τοῦ ἀρχηγοῦ μεταβληθέντος εἰς «κορυφαῖον τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν». Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐθυσιάσθησαν εἰς τὸν μῦθον τοῦ ἀπολιθωθέντος καὶ τοῦ ἀπολιθώσαντος, τοῦ δημιουργηθέντος ὑπὸ τῶν πρώτων φανατικῶν οἷτινες διεξεδίκησαν τὸ δικαίωμα νὰ καταδικάσουν εἰς θάνατον ἐκείνους οἷτινες δὲν ἔχουν ἄλλο ἔγκλημα εἰμὴ τὸ ὅτι δὲν σκέπτονται ὅπως αὐτοί.

Ποία ὅμως εἶναι ἡ πολιτικὴ αὐτὴ ἐν ὀνόματι τῆς ὁποίας θέλομεν νὰ παραιτηθῇ ὁ ἄνθρωπος τῶν κατόπιν μακραιωνος πάλης κατακτηθειῶν ἐλευθεριῶν του; Τί σημαίνει ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας πολιτικὴ δικτατορία;

Τί εἶναι ἡ δικτατορία;

Ὅλοι αἱ μέχρι τοῦδε γνωσταὶ ἐξουσίαι (ἀκόμη καὶ αἱ πλέον δεσποτικαὶ) περιορίσθησαν ὑπὸ ἄλλων ἐξουσιῶν. Οὐδεμία ὁμάς, οὐδεμία ἀρχουσα τάξις κατώρθωσε νὰ μονοπωλήσῃ τὸ σύνολον τῆς πολιτικῆς, οικονομικῆς καὶ πνευματικῆς ἐξουσίας. Εἰς τὴν Αἴγυπτον τῶν Φαραῶ, ἔθθα ὁ μονάρχης ἦτο θεὸς καὶ ἡ οἰκονομία κρατικοποιημένη, ὁ δεσποτισμὸς καὶ ἡ γραφειοκρατία δὲν ἦσαν ἀπεριόριστοι. Ἐναντι τοῦ πανισχύρου κράτους ὠρθοῦτο ὁ κλήρος, ὅστις κατεῖχε τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν. Ἐναντι τῶν καπιταλιστῶν μεγιστάνων ὀρθοῦνται τὰ συνδικάτα καὶ τὰ ἐργατικὰ κόμματα. Ἀκόμη καὶ ἡ ἀπόλυτος μοναρχία εἰς τὴν Δύσιν ἐστηρίχθη εἰς ἐν πλῆθος κέντρων δραστηριότητος καὶ δυνάμεως, τῶν ὁποίων ἡ διάρθρωσις ἦτο ἀνεξάρτητος τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας. Αὐταὶ αἱ ἀνεξάρτητοι δυνάμεις, ὡς γνωστόν, ἀπέσπασαν ἀπὸ τοὺς ἡγεμόνας καταστατικούς χάρτας καὶ συντάγματα καὶ ἀπέκτησαν σὺν τῷ χρόνῳ τὴν ἐξουσίαν νὰ καθορίζουν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, τὴν χρονικὴν διάρκειαν τῆς στρατιωτικῆς θητείας, τὴν βᾶσιν καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ φόρου, μεταμορφώσασαι οὕτω τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς συνταγματικὴν μοναρχίαν.

Ἐναντι τῶν κατανεμημένων αὐτῶν μορφῶν τῆς ἐξουσίας, αἷτινες περιορίζονται ἀμοιβαίως εἰς τὴν δίνην τῆς ἱστορίας καὶ τῶν ὁποίων οἱ ἀγῶνες παρημπόδισαν μέχρι σήμερον τὴν κοινωνίαν νὰ λάβῃ τὴν μορφήν μυρμηγκοφωληῆς ἢ νὰ περιπέσῃ εἰς τὴν ἀναρχίαν, ἡ σύγχρονος ὀλοκληρωτικὴ ἐξουσία μᾶς προσφέρει τὸ πρότυπον τῆς παντοδυναμίας: Μία μόνον ὁμάς ἰσχυρῶς συγκεντρωτικὴ καὶ πειθαρχημένη κατέχει τὸ σύνολον τῆς πνευματικῆς, πολιτικῆς καὶ οικονομικῆς ἐξουσίας. Ἡ πνευματικὴ ἐξουσία, τὴν ὁποίαν μονοπωλεῖ τὸ ὀλοκληρωτικὸν κράτος καὶ ἤτις τοῦ ἐπέτρεψε μίαν δραστηριοποίησιν τοῦ

πνευματικοῦ πολιτισμοῦ ἄνευ προηγουμένου εἰς τὴν ἱστορίαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τουλάχιστον τοῦ Γαλιλαίου, ἐμφανίζει τυπικὴν ἀναλογίαν μὲ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἤσκει ὁ κλῆρος εἰς τὰς θεοκρατικὰς κοινωνίας. Ἡ ὁμοιότης ὁμως μεταξὺ τῆς ὀλοκληρωτικῆς «ὀρθοδοξίας» καὶ τῆς θρησκευτικῆς πίστεως καταδεικνύεται φαινομενικῶς ὅταν μελετήσωμεν τὸ περιεχόμενον: ἡ προπαγάνδα εἶναι διὰ τὸ θρησκευτικὸν πνεῦμα ὅ,τι εἶναι ἡ διαφημιστικὴ ἀπεικόνισις τῶν ἐκκλησιαστικῶν γλυπτῶν.

Κρατικοποιήσις τῆς οἰκονομίας (καὶ συνεπῶς γραφειοκρατικοποιήσις τῶν «σχέσεων παραγωγῆς»). **Γραφειοκρατικοποιήσις τοῦ Κράτους** (καὶ συνεπῶς ἀπώλεια τοῦ πολιτικοῦ χαρακτῆρος τῆς δημοσίας ζωῆς, προσάρτησις ὑπὸ τοῦ Κράτους τῶν πολιτικῶν ὀργανώσεων καὶ ἰδίᾳ τῶν ἄλλοτε αὐτονομῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων). **Ὁρθοδοξία** (δηλαδὴ διακήρυξις τοῦ ἀλανθάστου τῆς ἐξουσίας καὶ ἄνοδος μιᾶς γραφειοκρατίας «ἱεραρχημένης» ἐπιφορτισμένης νὰ διαπλάσῃ τὰ πνεύματα). Ταῦτα εἶναι τὰ τρία βασικὰ γνωρίσματα τῆς ὀλοκληρωτικῆς δικτατορίας, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει:

1. Ἐνοποιήσιν «ἐκ τῶν ἄνω» τῆς ἰθυνοῦσης τάξεως, τῆς ομάδος τῆς κατεχούσης τὴν οἰκονομικὴν ἐξουσίαν, τῆς ομάδος τῆς μονοπωλοῦσης τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν καὶ ἐκείνης ἣτις «διακηρύττει» τὴν ἀλήθειαν, ἀποτελουσῶν πλέον ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν μηχανισμόν.

2. Ἐν σύστημα καταναγκαστικῶν μέσων ἐξασφαλίζον εἰς τὴν ἰθύνουσαν τάξιν τὸ maximum τῆς δυνάμεως ἐπὶ τῆς μάζης. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἕνας μηχανισμὸς καταδυναστεύσεως ἱκανὸς νὰ ἐλέγῃ, νὰ περιβάλλῃ, νὰ ἐπιβλέπῃ, νὰ κινητοποιῇ ὅλας τὰς κοινωνικὰς ομάδας.

3. Τὴν «ἐξατομίκευσιν» τῆς κοινωνίας: τὴν μείωσιν τῆς μάζης εἰς κατάνοστασιν ἀμόρφου ἀμαλγάματος, παθητικοῦ ὀργάνου τῆς πολιτικῆς τῶν ἰθύνοντων, τὴν κατάργησιν ὅλων τῶν πολιτικῶν, ἐπαγγελματικῶν, μορφωτικῶν κλπ. δικαιωμάτων, τὴν ἐξουδετέρωσιν τῶν ἀντιπολιτευομένων καὶ τὴν ἐξαφάνισιν παντὸς πράγματος δυναμένου νὰ προσφέρῃ μίαν εὐκαιρίαν ἀντιστάσεως ἢ μίαν δυνατότητα ἀνεξαρτοποιήσεως τῶν ἀτόμων, τῶν ἐπαγγελματικῶν, πολιτικῶν, θρησκευτικῶν καὶ λοιπῶν ομάδων. Ἐν ὀλίγοις, τὴν μείωσιν εἰς τὸ μηδὲν παντὸς ἐλέγχου προερχομένου «ἐκ τῶν κάτω».

Ἐκεῖνοι οἵτινες ἐν ὀνόματι τῶν «μαζῶν» καλύπτουν μὲ σαρκασμοὺς τὴν πολιτικὴν δημοκρατίαν μὲ τὰς «βασικάς» τῆς ἐλευθερίας, θὰ ἔκαμον καλλίτερον νὰ ἀρχίσουν νὰ σκέπτωνται τὴν συστηματικὴν ἄγνοιαν εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι εἶναι καταδικασμένοι ὑπὸ τῶν ὀλοκληρωτικῶν καθεστώτων: ἐὰν ἡ ἄγνοια εἶναι δουλεία, ἡ ὀλοκληρωτικὴ ἄγνοια εἶναι ὀλοκληρωτικὴ δουλεία.

Ἡ βασιλεία τῆς μυστικότητος

Ὁ μυστικὸς χαρακτῆρ τῆς γραφειοκρατίας ὑπὸ τὴν μοναρχικὴν ἀπολυταρχίαν, καὶ κατὰ ἐλάσσονα βαθμὸν εἰς τὰ καθεστῶτα τῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας, ὑπῆρξε πηγὴ συνεχοῦς ἐρεθισμοῦ διὰ τοὺς φιλελευθέρους ὅσοι καὶ διὰ τοὺς σοσιαλιστάς.

«Τὸ γραφειοκρατικὸν πνεῦμα, ἔλεγεν ὁ Μάρξ, εἶναι τὸ μυστικόν, τὸ μυστήριον. Πᾶσα ἐκδήλωσις τοῦ δημοσίου πνεύματος, τῆς πολιτικῆς νοοτροπίας ἐμφανίζεται εἰς τὴν γραφειοκρατίαν ὡς μία προδοσία ἀπέναντι τοῦ μυστηρίου της». Τί θὰ ἔλεγεν ὁ Μάρξ διὰ τὰ καθεστῶτα ἅτινα ἐπικαλοῦνται τὴν διδασκαλίαν του; Ἐνταῦθα κάθε δημόσιος λόγος καὶ κάθε κείμενον εἶναι ἐπίσημα καὶ παρέχουν αἰσιόδοξον εἰκόνα, διάτρητον ὅμως ἀπὸ τὰς μαύρας κηλίδας τῶν «σαμποτάζ» καὶ τῶν «συνωμοσιῶν». Ἐξ ἄλλου, κοινὸν χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῶν ὀλοκληρωτικῶν καθεστώτων εἶναι ὅτι ἢ καθ' αὐτὸ πολιτικὴ ζωὴ ἀπερροφήθη ὀλοσχερῶς ἀπὸ τὸ μονολιθικὸν κόμμα. Ἐντεῦθεν, αἱ διακυμάνσεις τῆς κοινῆς γνώμης δὲν ἔχουν ἄμεσον σημασίαν ἢ ἐπίδρασιν. Ὁ «κολλεκτιβισμός», ὡς ἐφαρμόζεται σήμερον, προϋποθέτει μίαν τοιαύτην ἀπουσίαν συλλογικῆς συνειδήσεως καὶ μνήμης, ὥστε τὰ ἀρχεῖα τῆς ἀστυνομίας κατέστησαν ἢ μοναδικὴ πηγὴ πληροφοριῶν διὰ τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν.

Τὰ γεγονότα εἶναι πάντοτε ἀπρόβλεπτα καὶ ὀφείλει τις νὰ δεχθῆ τὴν ἐπίσημον ἀποψιν, ὅσονδήποτε παράλογος καὶ ἄν εἶναι. Οὕτω λ.χ. ταυτοχρόνως μὲ τὴν σύλληψιν τοῦ Μπέρια, τοῦ ἀστυνομικοῦ στρατάρχου ὅστις κατέστη τὸ δεῦτερον πρόσωπον τοῦ καθεστῶτος, τὸ Πρακτορεῖον «Τὰς» ἀνήγγειλε τὴν 17-12-1953 καὶ τὴν τοιαύτην πέντε «συνενόχων» του, ἐξ ὧν ὁ εἷς, ὁ Μερκούλφ, οὐδέποτε καθηρέθη ἐπισήμως ἀπὸ τῆς θέσεώς του ὡς ὑπουργοῦ τοῦ Ἐλέγχου τοῦ Κράτους, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὁποίου ἐπίστευε πάντοτε ὅτι εὕρισκετο. Διεγείρουν πάντοτε τὰ «μάζας» τοῦτο ὅμως οὐδαμῶς σημαίνει ὅτι αἱ μάζαι αὐταὶ ἔχουν πάντοτε τὸ δικαίωμα νὰ μάθουν τὸ ὄνομα τῶν κυρίων των.

Τὸ ὀλοκληρωτικὸν γραφειοκρατικὸν κράτος, καταστὰν μεγαλοβιομηχάνος, συνεδύασε τόσον καλὰ τὴν «λατρείαν τοῦ μυστηρίου», τὴν ὁποίαν κατήγγειλεν ὁ Μάρξ, μὲ τὸ «ἐμπορικὸν μυστικόν», διὰ τὸ ὁποῖον μέφονται τοὺς καπιταλιστάς, ὥστε κατέληξε νὰ μεταβάλλῃ τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα περὶ τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου καὶ τῶν πραγματικῶν μισθῶν εἰς στρατιωτικὸν μυστικόν. Τὰ καθεστῶτα ἅτινα ἀναγγέλλουν τὸν παράδεισον ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι τὰ μόνα ἅτινα δὲν δημοσιεύουν τὴν κλίμακα τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων. Αὐτοὶ οἱ λάτρεις τῆς Στατιστικῆς καταφεύγουν εἰς τὴν ρητορικὴν ὅταν τίθεται ζήτημα βιοτικοῦ ἐπιπέδου καὶ δὲν δίδουν εἰμὴ ἀριθμοὺς σχετικoὺς μὲ τὸν «μέσον μισθόν», δηλαδὴ ἐκεῖνον ὅστις ἐξευρίσκεται διὰ τῆς προσθέσεως τοῦ μισθοῦ τοῦ διευθυντοῦ ἔργοστασίου καὶ τοῦ μισθοῦ τοῦ ὀδοκαθαριστοῦ. Ὁ λόγος εἶναι, ὅτι εἰς τὰ «κολλεκτιβιστικά» αὐτὰ καθεστῶτα ὑφίστανται τεράστια οἰκονομικὰ συμφέροντα, κοινωνικαὶ διαφοραὶ αἵτινες προκύπτουν ἀμέσως ἐκ μῆδ' ἀναλύσεως τῆς διανομῆς τοῦ εἰσοδήματος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπιστημονικῶν κανόνων, οἵτινες τηροῦνται εἰς τὸν ὑπόλοιπον κόσμον.

Ποῖαι λοιπὸν ἦσαν αἱ κοινωνικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ συνέπειαι τῆς καταργήσεως τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν;

Ἡ ἐπιδείνωσις τῆς ἐκμεταλλεύσεως

Ἡ ἔλλειψις ἀντιπροσωπευτικῶν, πολιτικῶν ἢ συνδικαλιστικῶν θεσμῶν κατέστησε δυνατὴν τὴν συστηματικὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐργαζομένων τάξεων, τῆς ὁποίας οὐδεμία ἀναλογία ὑφίσταται εἰς τὰς συγχρόνους δημοκρατικὰς κοινωνίας. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς χωρικοὺς εἰς τὸ σύστημα τῶν ὑποχρεωτικῶν παραδόσεων, αἵτινες ἀπετέλουν πραγματικὸν φόρον εἰς εἶδος καὶ δὴ οὔτε κἀν συγκεκαλυμμένον ὑπὸ συμβατικῆν μορφήν, τὸ Σοβιετικὸν Κράτος ἠδυνήθη νὰ ἀποσπᾷ εἰς τιμὰς ἐξυτελιστικὰς ἐν τμήμα τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς, ὅπερ δὲν ἠδύνατο ποτὲ νὰ ἐπιτύχη διὰ τοῦ συστήματος τῶν ἀνταλλαγῶν καὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῶν τιμῶν τῆς ἐλευθέρως ἀγορᾶς.

Ὅμοιως ἡ ἔλλειψις δημοκρατίας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν κολχόζ ἐπέτρεψεν εἰς τὸ καθεστῶς νὰ ἀνοίξη ὅλοεν καὶ περισσότερον τὸ χάσμα τῶν ἀμοιβῶν ἐργασίας, τὰς διαφορὰς αἵτινες κατὰ μέσον ὄρον φθάνουν ἀπὸ 1 ἕως 5. Ἡ δικτατορία ἐπιτρέπει τὴν πραγματοποίησιν τῶν μορφῶν ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ ἀνθρώπων αἵτινες ἐνθυμίζουσι τὸ σύστημα τῆς δουλείας τοῦ Κράτους: Οὕτω λ.χ. τὸ Κράτος καθορίζει κυριαρχικῶς τὸ ὑποχρεωτικὸν *minimum* ἐργασίας, ὅπερ ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ ἕκαστος ἰκανὸς πρὸς ἐργασίαν ἐργάτης τῶν κολχόζ. Ἀρχικῶς ὀρισθὲν εἰς 60—100 «ἡμέρας ἐργασίας» ἑτησίως, τὸ ἐλάχιστον αὐτὸ ὄριον ἀνέρχεται σήμερον εἰς 200—300 «ἡμέρας ἐργασίας» τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ἓνα βαθμὸν δουλείας ἀγνωστον καὶ εἰς τὰς καλυτέρας ἡμέρας τῆς φεουδαρχίας.

Ὁ Μάρξ κατήγγειλε τὴν τυπικὴν δημοκρατίαν, καθόσον τὴν θεώρει ἀνίκανον νὰ μεταβάλλῃ τὴν δεσποτικὴν διάρθρωσιν τῆς ὀργανώσεως τῶν ἐπιχειρήσεων. «Ρίπτων εἰς τὰς τσουκνίδας τὴν διάκρισιν τῶν ἐξουσιῶν, ἧτις τόσον ἐκθειάζεται ὑπὸ τῆς μπουρζουαζίας καὶ τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ συστήματος τὸ ὁποῖον λατρεύει, ὁ καπιταλιστής, γράφει ὁ Μάρξ εἰς τὸ «Κεφάλαιον», διατυπώνει ὡς ἰδιωτικὸς νομοθέτης καὶ κατὰ τὴν ἀρέσκειάν του, τὴν δεσποτικὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐργατῶν εἰς τὸν κώδικα τοῦ ἐργοστασίου του».

Τοῦτο ἦτο ἀκριβὲς εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Μάρξ. Ἐκτοτε ἡ ἐργατικὴ διείσδυσις μετέβαλε βαθύτατα τὴν ἐσωτερικὴν ὀργάνωσιν τῶν ἐπιχειρήσεων. Εἶναι ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν, ὅτι οἱ ἐργατικοὶ ἀγῶνες θὰ ἦσαν ἀνεπαρκεῖς ἢ μὴ ἀποτελεσματικοὶ ἐὰν οἱ ἰθύνοντες τὴν καπιταλιστικὴν οἰκονομίαν διέθετον τὴν τρομοκρατικὴν ἐξουσίαν ἣν διαθέτουν οἱ συνάδελφοί των εἰς τὰ ὀλοκληρωτικὰ καθεστῶτα;

Ἡ σοβιετικὴ νομοθεσία τῆς ἐργασίας εἶναι ἡ πλέον δρακόντειος τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τοῦ 1931 ἐδημοσιεύθησαν νόμοι οἵτινες ἐτιμῶρουν αὐστηρῶς τὰς παραβάσεις εἰς τὴν πειθαρχίαν τῆς ἐργασίας. Τὸ ἐπόμενον ἔτος, ὅλοι οἱ πολίται ὑπεχρεώθησαν νὰ ἐφοδιασθῶν με ἐσωτερικὸν διαβατήριον, τοῦθ' ὅπερ ἐπέτρεπε τὸν ἔλεγχον τῶν μετακινήσεων. Τέλος, τὸ 1938 καθιερώθη τὸ περίφημον «βιβλιᾶριον Ἐργασίας» κατεχόμενον οὐχὶ ἀπὸ τὸν μισθωτὸν ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐπιχείρησιν. Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου, εἰς ἐργάτης δὲν ἠδύνατο νὰ ζητή-

ση μίαν άλλην ἐργασίαν ἂν ἡ ἐπιχείρησις ἤρνεϊτο νὰ τοῦ ἐπιστρέψῃ τὸ βιβλίον. Δύο ἔτη βραδύτερον, ἐν διάταγμα ἐξομοίωμε με ἐγκατάλειψιν θέσεως πᾶσαν ἀδικαιολόγητον ἀπουσίαν ἢ βραδύτητα μείζονα τῶν εἴκοσι λεπτῶν. «Τὸ σύστημα τοῦ ἐργοστασίου», ἔγραφεν ὁ Engels τὸ 1844—5, εἶναι ἡ σφεστέρα ἔκφρασις τῆς δουλείας τοῦ ἐργάτου. Ἐὰν ὁ ἐργάτης φθάσῃ με καθυστέρησιν 1—2 λεπτῶν τιμωρεῖται. Μὲ καθυστέρησιν 10 λεπτῶν τοῦ ἀφαιρεῖται τὸ τέταρτον τοῦ ἡμερομισθίου του, μολοντί δὲν ἔχασε 2 1/2 ὥρας εἰς τὰς δώδεκα».

Ἐγκατεστημένοι εἰς τὴν ἐξουσίαν οἱ φανατικοὶ τῆς «κοινωνικῆς δικαιοσύνης» δὲν ἐπέτυχον εἰμὴ νὰ ἀναβιώσουν τὰς ἀπανθρώπους αὐτὰς μεθόδους, ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἀτουησάσας εἰς τὸν ὑπόλοιπον κόσμον. Οὕτω, εἰσήγαγον εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις μεθόδους ἐκτελέσεως τοῦ προγράμματος στηριζομένας, ὡς λέγει ὁ Ch. Bettelheim, «εἰς τὸν φόβον, τὴν χρησιμοποίησιν ὑπὸ τῶν ἰθυνόντων τοῦ ἐνστίκτου τῆς αὐτοσυντηρήσεως τῶν διοικουμένων». Ἡ ἀπειλὴ ἐκτοπισμοῦ καὶ ὁ ἐκτοπισμὸς ἀποτελοῦν «ψυχοφυσικὰ μέτρα ἐκτελέσεως τοῦ προγράμματος» ἐφαρμοζόμενα εἰς τὰς ψευδοσοσιαλιστικὰς χώρας.

Ὁ Μάρξ ἔλεγε διὰ τὴν δημοκρατίαν, ὅτι «εἶναι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη τῶν ἄλλων πολιτικῶν μορφῶν». Σήμερον θὰ ἔλεγεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς *ad servitutum paratos*, οἵτινες ἐπαίρονται διὰ τὸν μονολιθισμόν των, ὅτι ἡ Δημοκρατία εἶναι διὰ τὸν ὀλοκληρωτισμόν ὅ,τι ἡ Καινὴ Διαθήκη διὰ τὴν λατρείαν τῶν λιθίνων ἢ ξυλίνων φετίχ.